

## Változik a termékdíj törvény?

Nagy Miklós

főtitkár, Csomagolási és Anyagmozgatási Országos Szövetség

### Abstract

The first version of product fee law was issued in 1995. It was changed every year except the years of election. Last year, after the election, the new environmental government announced, the product fee law will be changed soon. In the news a lot of reasons were issued why the actual product fee law need to be modified.

In June 2011 the new draft of product fee law was submitted to the Parliament by a MP (not Ministry).

In the draft we could read:

- the exception system will be abolished,
- the rate of product fee will be lower, but the obligation of companies will be grown.

### Bevezetés

A termékdíj törvény 1995. évi megjelenését követően csupán a választási években nem változott, ezért a 2010. év az előzmények alapján – e tekintetben – nyugalmasnak ígérkezett. A választásokat követően azonban a jogalkotók hamar a szakmai közvélemény tudtára adták, hogy az eddigi „hagyományok” nem folytatódhatnak.

Az első, a változásokat konkrét elképzeléssel alátámasztó tájékoztatóra 2010 szeptemberében került sor a Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége (MGYOSZ) Környezetvédelmi Bizottsága előtt Illés Zoltán államtitkár tolmácsolásában.

### A változtatás indokai

Az Államtitkár a találkozón, majd azt követő megnyilatkozásaiban az alábbi indokokat sorolta fel a meglévő törvény átdolgozásának indokául:

- a fogyasztóval kifizetik a termékdíjat, de nem fizetik be a költségvetésbe,
- a koordináló szervezetek mögött nincs teljesítés,
- a jelenlegi modell nem alkalmas az EU célkitűzések teljesítésére,

- egy állami koordináló szervezetre van szükség, mert az tudja a feladatot hatékonyan elvégezni,

- a jelenleginél jelentősen nagyobb forrásra van szükség a gyűjtésben és hasznosításban,

- a termékdíj befizetés kiesése 85 md Ft,

- a szigetes szelektív gyűjtési modell nem működik, azt házhoz menő gyűjtéssel kell helyettesíteni,

- a házhoz menő gyűjtés esetén a szelektíven gyűjtött hulladék elszállítása után a lakóknak nem kell fizetni,

- a gyűjtősziget az illegális hulladéklerakás okozója.

### A szakmai álláspont az indokokkal kapcsolatban

Szakmai véleményünket a fenti sorrendben az alábbiakban tudjuk összefoglalni:

1. Magyarországon két évtizede piaci viszonyok váltak meghatározóvá a gazdasági folyamatokban, ahol az üzleti élet szereplői éles versenyben mérkőznek egymással, ahol a szervezethez, a szoros költséggazdálkodás, a hatékonyság stb. jelentik a siker zálogát, ahol a termék, vagy szolgáltatás ellenértéke a valós költségeken túl nemcsak a versenytársak, hanem az értékesítési láncban résztvevők ár-szabályozó befolyásától is függ.

Ilyen feltételek közepette elképzelhetetlen, hogy ténylegesen fel nem merülő költségek a fogyasztói árban megjelenjenek, különösen nem egységesen, a piac valamennyi szereplője által „elkövetve”.

2. A koordináló szervezetek a folyamatokat szervezik, koordinálják, a rendszer szereplőivel – kötelezettek (bevallók), illetve hulladékkezelők (begyűjtők) – szerződéseket kötnek és teljesítenek szerződött partnereik útján.

A koordináló szervezetek input oldalról a kibocsátók adatszolgáltatásait, üzleti nyilvánosságokon alapuló bevallásait fogadják, feldolgozzák, összesítik. Ez alapján válik világossá a

hulladék begyűjtés mértéke iránti igény, azaz a kezelendő hulladék volumene, összetétele, valamint az e feladatra fordítható licenccdíj-tömeg.

Az output oldalról a koordináló szervezetek a begyűjtők hivatalos okmányait (szállítólevelek, átadás-átvételi jegyzőkönyvek, stb.) feldolgozzák és egyenlítik ki szolgáltatásuk ellenértékét.

A folyamatleírásból következik, hogy a koordináló szervezetek a szervezőmunkán túl „elszámoló ház” szerepét töltik be, ahol dokumentumok, okiratok feldolgozása – rendszeres hatósági kontroll mellett – folyik, a hulladékkezelési folyamataokban való tevőleges részvétel nélkül.

3. A magyar kormány a hulladékhasznosítási célok teljesítéséről éves jelentés készítésére kötelezett az EU felé és eddig minden alkalommal az elvárások teljesítéséről tudott számot adni.

A Magyarországon meghonosodott szelektív hulladékgyűjtési modell a vezető európai országok gyakorlatának megfelelő, és az eredmények azt mutatják, hogy működőképes, képes teljesíteni a célkitűzéseket. Fontos megjegyezni, hogy ez a rendszer még a gazdasági válság legmélyebb pontján is eredményesen tudott működni.

4. Kérdésként merül fel, hogy egy állami kezelésű koordináló szervezet mitől képes hatékonyabban működni, ha lényegében ugyanazt a feladatot látja el, mint a jelenleg működők, különösen, ha nulláról, előzmények nélkül kell indulnia.

A ma működő koordináló szervezetek alkalmazottai hosszú évek gyakorlatával rendelkeznek és kialakult informatikai rendszerek háttértámogatásával dolgoznak, nem utolsósorban pedig üzleti kapcsolataik is bejártok.

Európában jelenleg még nem ismert állam által működtetett koordináló szervezeti modell, illetve állam által finanszírozott hulladékgazdálkodás.

5. A hulladékgazdálkodással kapcsolatos célkitűzéseket az Országos Hulladékgazdálkodási Tervben kell megjeleníteni, a hozzá tartozó forrásokról pedig a Nemzeti Fejlesztési Tervben, és/vagy a Széchenyi Tervben kell gondoskodni.

6. A sajtóban napvilágot látott, hogy a jövőben csökkennek a termékdíjak. Ezt úgy célszerű pontosítani, hogy a termékdíj tételek csökkentése várható, de miután annak fizetése kötelező lesz, az ún. mentesség nélkül a gazdálkodó szervezetek összes termékdíj befizetési kötelezettsége növekedni fog.

7. A gyűjtőszigetes módszer Európa szerte széleskörűen alkalmazott és bevett lakossági szelektív hulladékgyűjtési rendszer. Ez többnyire azonban nem egyedüli és kizárólagos módszer, hanem a település, a lakóközvettség sajátosságai szerint kiegészül pl. az ún. házhoz menő gyűjtési rendszerrel, valamint az ún. hulladékuvarok üzemeltetésével.

Egy-egy településen többféle módszer is kombinálható, hiszen ahol lakótömbös és családi házas területek egyaránt megtalálhatóak, hatékony megoldás a tömbházaknál gyűjtőszigetek, a családi házas övezetben pedig házhoz menő gyűjtési mód alkalmazása.

Hangsúlyozni kell tehát, hogy sem egyik, sem másik módszer önmagában nem üdvözítő megoldás.

8. A csomagolási hulladékok házhoz menő zsákos szelektív gyűjtésért a lakosoknak jelenleg sem kell külön fizetni. A komposztálásra alkalmas zöldhulladékok elszállításának díjmentessége, illetve díjfizetéshez kötése azonban szolgáltatónként változó.

A háztartási hulladék mennyisége – együttműködő lakos esetén – a házhoz menő gyűjtés esetén és a szigetes megoldás mellett is ténylegesen csökken, tehát kisebb kuka alkalmazása elegendő lehet, de a szemétszállítás díja pl. 120 l-es helyett 60 l-es kuka esetében olyan csekély mértékben differenciált, hogy az állampolgár nem válik pénzügyein keresztül érdekeltté az együttműködésben.

A szemétszállítási díj megállapítása önkormányzati hatáskör, így e szervek lehetősége az ösztönző differenciálás lehetőségének megteremtése.

9. A gyűjtőszigeteken az illegális hulladékelhagyás sajnos visszatérő probléma Magyarországon, a magasabb környezeti kultúrával rendelkező országokban ilyen jelenség nem, vagy alig tapasztalható. Ez azonban a

gyűjtőszigetek megjelenése előtt is ismert volt és nincs ok-okozati összefüggés az illegális hulladéklerakás és a gyűjtőszigetek kiépítése között. El kell ismerni ugyanakkor, hogy a szigetek vonzzák a hulladékelhagyást.

A környezeti-kép romboló jelenség ellenére e káros gyakorlatnak „haszna” is van, mert a szemét legalább nem erdőben, lakatlan területeken kerül elhelyezésre – ahol az összegyűjtés igen körülményes –, hanem a hulladékbegyűjtők által rendszeresen kezelt helyeken.

#### **A termékdíj törvény módosításának tervezete**

A sajtóban sokat ígért törvénytervezet végül önálló képviselői indítvány formájában a Parlament elé került. Sajnálatos, hogy a jogalkotók ezt a betérjesztési formát választották, ti. ez esetben nincs szükség egyeztetési folyamatra, a tervezet közvetlenül, a szakmai közvélemény álláspontjának ismerete, jobbitó észrevételeinek figyelembe vétele nélkül jogerőre emelkedhet.

A tervezet legfontosabb újdonságai:

- megszűnik az ún. mentesség intézményrendszere, minden kötelezett termékdíj fizetésére lesz kötelezett. A mentesség azt jelenti, hogy a gazdálkodó szervezet amennyiben gondoskodik az általa kibocsátott csomagolási hulladék jogszabályban előírt arányú visszagyűjtéséről és hasznosításáról, mentesül a termékdíj megfizetése alól, azonban e teljesítéshez – többnyire – ún. licenclíj, vagy más néven hulladékhasznosítási díj fizetése válik kötelezővé,

- egy, állami fenntartású koordináló szervezet lesz, az Országos Hulladékgazdálkodási Ügynökség, ez a szervezet fogja össze a hulladékbegyűjtés, gazdálkodás folyamatát, valamennyi termékdíj köteles anyagáram tekintetében,

- a termékdíjtételek valóban csökkentek, de a licenclíjas rendszer megszűnésével a gazdálkodó szervezetek kötelezettségei növekedni fognak.



**MÉDIATECHNOLÓGIAI ÉS KÖNNYŰIPARI INTÉZET**

Gyors és szakszerű szaktanácsadással, anyagvizsgálatokkal, valamint szakértői vélemények készítésével állunk partnereink rendelkezésére papíripari, nyomdaipari és csomagolóipari területen.

Elérhetőségeink:

*Cím: 1034 Budapest, Doberdó út 6.*

*Telefonszám: 06-1-666-5961*

*Fax: 06-1-666-58-76*

*<http://mki.rkk.uni-obuda.hu/>*

*E-mail: [mti@rkk.uni-obuda.hu](mailto:mti@rkk.uni-obuda.hu)*